

Miguel Àngel Riera, entre el perfeccionisme i la comunicació

"Miramar", la casa d'estiueig de Miquel Àngel Riera, domina la bocana de Porto-Cristo (seria més exacte escriure Portocrist, o ens hauríem de decantar pel nom antic de Cala Manacor?). És una casa de sofisticat estil eivissenc, prop de l'antiga torre de guaita i a dues passes del Morro de Sa Carabassa, amb piscina i jardí, i decorada amb gust.

L'any 1965 publiqués el teu primer llibre de poesia, **Poemes a Nai**, que, tot i que el Premi Ciutat de Palma havia estat declarat desert, era molt ben rebut en els ambients poètics mallorquins i amb el qual et situaves, cronològicament, darrera els grans poetes de la postguerra. Creus que a **Poemes a Nai** hi ha influències de Llompart, Vidal Alcover o Mojà?

—No, no crec que hi hagi res de cap dels tres. Si hi ha influències són, en tot cas, a través dels castellans del 27. En Llompart encara no havia publicat **Poemes de Mondragó**. D'altra part, **Poemes a Nai** està escrit amb molta lentitud entre els anys 1956 i 1958.

Havies començat, com tanta gent, escrivint en castellà. Un llibre teu havia estat repetidament anunciat. Era **Inventario Previo**, que no s'ha arribat a publicar...

—Sí, els primeríssims poemes eren en castellà. Vaig començar en català de forma intuïtiva, sense gramàtica. No coneixia els poetes catalans, no tenia llibres ni ningú que els me fes avinents. L'any 1950 o 1951 vaig estudiar a Salamanca i vaig llegir un poema d'Aleixandre a "Insula" i em va impressionar la ductilitat expressiva del llenguatge que utilitzava. Em va convèncer que es podia fer poesia amb un llenguatge totalment alliberat de la rigidesa i l'engolament que a mi, autodidacte, em pareixien necessaris per a la tasca de la creació poètica. Vaig escriure el primer poema del qual em sento responsable: **Muchacho desnudo**, que va agradar molt a en Jaume Vidal. **Inventario previo** es va classificar bé a l'Adonais i em va permetre relacionar-me epistolàrment amb Aleixandre que, si encara ara m'influeix, és únicament en l'estructura del poema.

Passen una partida d'anys fins que publiqués **Fuita i martiri de Sant Andreu Milà**, la teva primera novel·la. El "boom" mallorquí és ja una realitat. Creus que la teva novel·la guarda alguna relació amb la producció dels novel·listes d'aquesta generació posterior?

—No, en absolut. Entre altres coses, perquè encara ara no n'he fet una lectura prou completa i atenta. Si hi ha relació, és secundària. En tot cas, no hi és ni estilísticament ni temàticament.

La teva segona novel·la, **Morir quan cal**, et val el premi Sant Jordi. Què significa per a tu tot un Sant Jordi?

—Moltes de coses. M'apressaré a dir, per una part, les positives: una alegria immensa que em va venir a dir que no anava del tot desencaminat. Això a part, una promoció molt considerable i l'ocasió de conèixer una gent molt interessant que, des del meu voluntari enclaustrament de Manacor, hauria estat molts d'anys a conèixer. Per la part negativa, i ho dic en termes molt relatius, venia a fer-me una mala jugada que intentaré explicar. Jo estic molt preocupat, gairebé obsessionat, per aconseguir des del meu

angle una cosa que considero fonamental dins la producció literària i artística. Aquesta cosa és que l'obra s'ha d'entregar al públic quan s'ha aconseguit el límit total i màxim de les seves possibilitats. Resulta que tant en **Andreu Milà** com a **Morir...** les coses se m'han presentat d'una forma que m'ha impedit aconseguir amb aquesta cosa que som el primer a exigir als altres i, naturalment, a mi mateix. Vaig escriure **Andreu Milà** com un desafiament contra mi mateix. Em creia falt d'inventiva i incapaç d'escriure una narració llarga. Vaig partir d'un tema que em resultava atractiu i excitant i, després d'una llarga investigació sobre aquest tema, vaig trobar-me, amb molta sorpresa, que tenia una novel·la totalment estructurada. La vaig escriure en 28 dies i vaig donar el manuscrit a en Josep Mª Llompart, del qual em declaro deutor de moltes de coses, com molta gent de Mallorca, ho reconeguim o no. Volia, a partir de la seva opinió, fer-hi dos o tres anys de feina dins l'obsessió perfeccionista que tenc i que crec que és exigible. Però en Llompart em va retenir l'original per publicar-lo a "Raixa". Això va fer que el llibre quedés encarrilat i no vaig ser prou escrupolós per a mantenir aquesta línia d'exigència. Vaig dir: que surti, i el pròxim ja el faré perfecte. L'estiu del 72 vaig escriure, també d'una tirada, **Morir quan cal** i el vaig enviar al Sant Jordi per tenir una presa de contacte amb el jurat. Era un desconegut i m'hi presentava, no per guanyar-lo, sinó per donar-me a conèixer en certa manera. Era com tirar puu per després anar a pescar. No he llegit la novel·la publicada i t'he de confessar que és, en el fons, per no trobar-me amb passatges que no he treballat prou. Crec que tothom ha de fer bé el seu ofici. Un escriptor ha d'escriure bé, com un picapedrer ha de saber manejar la plomada. En poesia m'he pogut esplaïar en aquest camp de perfeccionisme. Han passat anys i he pogut treballar sense presses.

No creus que **Fuita i martiri...** i **Morir quan cal** són en el fons la mateixa novel·la?

—Evidentment, estan molt lligades. Tenen autonomia, però es podrien publicar com primera i segona part. Aquest lligam, el dona el fet que jo, que vull treballar amb absoluta honestat, només vull parlar de les coses que sé, i les coses que sé són molt poques. Són, les novel·les, l'exercici que he fet per intentar saber molt bé les poques coses que sé.

Fins a on els protagonistes de les teves novel·les són tu mateix?

—No ho són ni en l'aspecte argumental ni en l'anecdòtic, excepte algunes coses de **Morir quan cal**. Tant n'Andreu Milà com el protagonista innominat de **Morir...** estan plens de coses que jo som, ara, fins a quin punt, jo no ho sé. Hauríem de tenir una mena de termòmetre que ho pogués amidar...

A l'epíleg de **Fuita i martiri...** en Jaume Santandreu ens diu que n'Andreu Milà és com un Jesucrist dels nostres dies. Ho creus de bon de veres?

—No estic ni d'acord ni en desacord amb la interpretació d'en Jaume Santandreu. És una interpretació, una temptativa d'aclariment i m'interessa, siguin els qui siguin els resultats que en treu. Va ésser un gest d'amic que es va entusias-

mar amb la novel·la i no em peneleixo en absolut, malgrat tot, d'haver-ho publicat.

Ha quedat més que clar el teu afany perfeccionista. No creus, però, que el teu formalisme pot restar versemblança al que contes a les teves novel·les?

—Rotundament, no. Els dos llibres eren encara treballables, però d'una cosa estic convençut i és que estan molt carregats de substància humana. I penso que si és així, una obra està abans que les modes del moment. Una cosa no ha passat mai de moda: el tema de l'home. És més, crec que l'home no és tan sols el gran tema, sinó l'únic tema de tota la tasca creativa de l'home. Justificaré el llenguatge: Milà és un trasplant del "picaro" castellà. El primer, que jo sàpiga, trasplant balear, i vaig condicionar la tècnica expressiva lligant-la a l'arrodoniment que té la prosa dels autors del Segle d'Or castellà. D'altra banda, i això és el que propicia una interpretació poètica que a mi no em sembla massa encertada, és la tendència a la metafòrització. No oblidem que Milà és un pagès d'arrel, desmanoyotadament culturitzat per unes lectures mal organitzades i mal digerides, però sempre pagès. Té la suspicàcia, l'enginy i una capacitat per a improvisar solucions davant una situació problemàtica que són molt característics dels nostres pagesos, que tenen un fabulós sentit de la utilització de la metàfora com a recurs expressiu. En Milà, parla ell i parla en pagès, i que s'hagi dit que és la novel·la d'un poeta és parcialment errat. Crec que és la novel·la escrita per un pagès. A **Morir quan cal** no hi ha metafòrització. El protagonista ja ha estudiat i té altres recursos expressius.

La teva íntima amistat amb en Blai Bonet és una cosa sabuda. Fins a quin punt el poeta ha influït al poeta? (em refereixo als teus últims llibres de poemes: **Biografia i Balada i clam de la cosa humana**).

—Ho hauria de dir un assagista. Jo crec que no hi res absolutament d'en Blai, tot i que admet que hi hagi un gir expressiu... etcètera. No som conscient, emperò, que hi hagi ni una frase blai-bonetenca. En canvi, ningú ha notat una cosa que jo hi veig: una manera característica de dir les coses que és molt d'en Guillem d'Efak. Quant als llibres en si, et podria dir que són una passa endavant dins la línia de creixement del que, dins el camp poètic, pretenc fer i que és un sol llibre de poemes. M'interessa molt que hi hagi un lligam entre els distints llibres i tan clarament establert que el segon sigui una conseqüència del primer i així successivament. Entre **Biografia i Balada i clam...** hi ha **La bellesa de l'home**, pendent de publicació a "Els llibres de l'Ossa Menor".

Dins quin camp situes la teva poesia?

—A mi els corrents m'arriben quan han passat. Ara bé, si no resultàs perillós donar una falsa interpretació, i ho diu Pere Quart al pròleg de **Biografia**, podria dir que és poesia social. Per afinar més, podriem dir que per poesia social s'ha d'entendre una poesia que té l'home com a temàtica. L'home exercint la problemàtica funció de conviure.

Com a les seves novel·les.

Guillem Vidal Oliver